

Handleiding voor het maken van een bijenhotel

Het maken van een bijenhotel is leuk en niet moeilijk. Bijen zijn wel kritische hotelbezoekers! Willen ze je hotel bezoeken, dan moet het voldoen aan een aantal voorwaarden. Een bij wil graag kunnen kiezen. Er moeten kleine en grote kamers zijn, die netjes zijn ingericht en heel belangrijk: alle kamers moeten zon hebben!

In deze handleiding staat hoe je een goed bijenhotel maakt. Het geeft aan waar een bijenhotel aan moet voldoen en er staan praktisch tips in die je helpen bij het bouwen van je eigen hotel. Als je deze stappen volgt is de kans groot dat bijen jouw hotel uitkiezen om er te slapen en hun gezin uit te breiden!

DOOR MARK RONDA

Bureau Biota
Ecologisch advies, onderzoek en educatie

Wat heb je nodig?

Voor het maken van een bijenhotel heb je niet veel nodig. Vaak kost een bijenhotel niks of maar een paar euro aan materiaal. Hieronder volgt een overzicht van de materialen en gereedschappen die je nodig hebt.

- Planken (bv sloophout of een pallet)
- Een paar schroeven of spijkers
- Stukken hout waar je gaten in kunt boren (let op! Het hout mag niet geïmpregneerd zijn!)
- Holle stengels (bv riet en bamboe)
- Schilderstape
- Houtlijm
- Handzaag of afkortzaag
- Een ijzerzaag (of een ander zaag met fijne tanden)
- Boormachine
- Accu schroefmachine

Het bouwen van de constructie van je bijenhotel

Voor het maken van de constructie van je hotel heb je niet meer nodig dan een paar (oude) planken. Je kunt hiervoor prima resthout gebruiken of planken van een oude pallet. Een bijenhotel gaat over het algemeen 2-5 jaar mee, daarna vliegen bijen in veel gevallen je hotel voorbij. Het is voor de constructie dus niet nodig hardhout te gebruiken. Wees creatief, zolang je bijenhotel waterdicht is, kan alles!

TIPS AND TRICKS

- Zorg dat planken voldoende diep zijn. 14-15 cm diep is het mooiste. Je vulmateriaal ligt hierdoor wat naar binnen, waardoor het minder snel inregent.
- Een dakje dat uitsteekt helpt inregenen ook voorkomen.
- Als je schroeven gebruikt, boor dan de gaatjes voor, dit voorkomt het splijten van het hout.
- Een goed bijenhotel heeft altijd een dichte achterkant waar het vulmateriaal tegen aan ligt.
- Maak je bijenhotel niet te groot. Het vullen is veel werk en meestal blijven er ook veel kamers leeg staan. Beter is om te beginnen met een klein hotel en er een hotel bij te hangen wanneer het eerste hotel vol zit of (na een aantal jaar) minder goed werkt.
- Geen zin om een hotel te bouwen? Gebruik dan bijvoorbeeld een (niet gebruikt) vogelhuisje, een wijnkistje of een blikje.

Het maken van materiaal om je hotel mee te vullen

Voor het vullen van het bijenhotel kun je gebruik maken van meerdere typen vulmateriaal. Hout waarin gaatjes zijn geboord en (gedroogde) holle stengels van planten worden het meest gebruikt. Bijen zijn kieskeurig, dus hoe groter de variatie aan vulmateriaal des te beter! Het gebruik van verschillende materialen ziet er daarnaast ook fraai uit!

Hout

Bij het vullen van je hotel met hout moet je op een aantal punten letten. Gebruik altijd hardere houtsoorten zoals eik, beuk es of esdoorn. Ook moet het hout goed droog zijn (minimaal twee jaar). Dit voorkomt scheuren in de hotelkamers. Het boren van de gaatjes moet netjes gebeuren. Gebruik scherpe houtboren van verschillende diameters. Wilde bijen hebben zeer verschillende afmetingen en kiezen graag een kamer die bij hun formaat past. Zorg dat de boorgaten glad zijn afgewerkt. Dit voorkomt dat de bijen beschadigd raken wanneer ze in en uit de hotelkamers vliegen.

TIPS AND TRICKS

- Gebruik voor het maken van de gaten houtboren met een diameter van 1,5 - 12 mm.
- Boor vooral gaten met een diameter van 2,5 - 8 mm, deze zijn het meeste in trek.
- De diepte van de gang hangt samen met de diameter. Hoe groter de diameter hoe dieper de gang. Gebruik de maximale lengte van je boor.
- Boor met een krachtige boormachine, hoe meer vermogen des te gladder de boorgangen.
- Bij een plank van 14-15 cm zaag je het hout op een lengte van 12-13 cm. Hierdoor steekt de behuizing iets uit en regent het minder snel in.
- Is je boorgang toch niet helemaal glad? met een opgerold stukje schuurpapier of een ronde kettingzaagvijl haal je scherpe splinters weg.
- Stukken hardhout van eik of beuk zijn ideaal voor het vullen van je bijenhotel. Het is goed droog en door het kloven zit er geen 'spanning' meer op het hout waardoor het niet meer scheurt.
- Tropisch hardhout in de vorm van paaltjes of balkjes is ook geschikt (gebruik alleen resthout).
- Vurenhout is ongeschikt dit is vrijwel niet glad te boren.

Holle stengels van planten

Van nature gebruikt een aantal soorten wilde bijen holle stengels van planten voor het maken van hun broedcellen. Stengels zijn dus ook prima te gebruiken voor het vullen van je bijenhotel. Hoe meer soorten stengels, des te beter het is. Meestal worden de stengels van riet en bamboe gebruikt. In principe kun je elke holle stengel gebruiken. Denk aan soorten als fluitekruid, koninginnekruid, gewone bereklauw, zuring en zelfs brandnetel is geschikt!

Voor het op maat zagen van de stengels bundel je een aantal stengels door ze met (schilders)tape bij elkaar te plakken. Vervolgens zaag je de stengels met een zaag met fijne tanden op de gewenste lengte. Een ijzerzaag is hiervoor erg geschikt, maar ook een afkortzaag met fijne tanden werkt prima. Op deze manier ontstaan kleine bundeltjes met stengels waarmee je het hotel makkelijk kunt vullen.

TIPS AND TRICKS

- Ga in de herfst op expeditie in je tuin of in een park en vind planten met holle stengels!
- Wanneer je meerdere hotels gaat maken (en grote hoeveelheden vulmaterialen nodig hebt), kun je de stengels van een rietscherm gebruiken. Rietschermen zijn voor ongeveer €10,- te koop bij vrijwel alle tuincentra. Let wel op de kwaliteit van het riet. Dat verschilt per scherm!
- Bij het zagen van de stengel kunnen scherpe randjes met splinters ontstaan. Met een opgerold stukje schuurpapier of een ronde kettingzaagvijl haal je scherpe splinters weg.
- Bij een plank van 14-15 cm zaag je de stengels op een lengte van 12-13 cm. Hierdoor steekt de behuizing iets uit en regent het minder snel in.
- Gebruik nooit kunststof buisjes of plastic rietjes! Bijen gebruiken deze buisjes wel, maar omdat dit materiaal niet ademt leidt dit vrijwel nooit tot een succesvol broedsel.
- In sommige stengels zit merg (sponzig wit materiaal). Dit is geen probleem en wordt door sommige bijen zelfs gebruikt voor het maken van de broedcellen.
- Het gebruik van niet holle stengels of takjes is voor bijen zinloos

Het vullen van je bijenhotel

Wanneer het hout is geboord en de stengels op maat zijn gezaagd kun je beginnen met het vullen van het hotel. Leg eerst je gemaakte constructie op een blokje hout zodat het een beetje schuin ligt. Op deze manier blijft je vulmateriaal goed liggen. De achterkant van de geboorde houtblokken smeet je in met houtlijm en lijm je vast aan de achterkant van het bijenhotel. Voordat je de gezaagde (bundels met) stengels in je hotel stapelt, smeet je ook deze in met een beetje houtlijm. Zo voorkom je dat de stengels makkelijk uit het hotel vallen.

TIPS AND TRICKS

- Bijen vinden het prettig als de achterkant van hun hotelkamer gesloten is. Zorg dat het materiaal goed tegen de achterkant van je hotel aan ligt.
- Wanneer er geen bundels met stengels meer bijpassen, kun je de overgebleven ruimtes nog vullen met losse stengels. Dit zorgt ervoor dat de totale vulling stevig in het hotel komt te zitten en geeft een mooi afgewerkt resultaat.

Het bijenhotel ophangen en onderhouden

Hang het bijenhotel op een zonnige plek, in de schaduw werkt het bijenhotel niet. Eenmaal opgehangen heeft het bijenhotel geen onderhoud nodig. Na een aantal jaren wordt het bijenhotel minder effectief en kun je het hotel vervangen of er een hotel naast hangen. Als je het hotel wilt vervangen leg je het oude hotel in het najaar op een schaduwrijke (droge!) plek. Eventueel overwinterende bijen vliegen in het voorjaar uit, maar je voorkomt dat een enkele bij het hotel toch weer gaat bezetten.

TIPS AND TRICKS

- Sommige vogels zoals koolmezen en spechten zien in het bijenhotel een gedekte tafel. Ze trekken stengels uit het bijenhotel en maken ze open om de bijenlarven op te eten. Je kunt een stukje gaas voor het hotel spannen om dit te voorkomen. Helaas gaat dit vaak wel ten kosten van de uitstraling van je hotel.
- Zorg naast een bijenhotel ook voor voldoende bloeiende planten die als stuifmeel- en nectarbron kunnen dienen. Veel van de bijen die gebruik maken van je hotel zoeken hun voedsel binnen een straal van 100 meter.

Tot slot

Deze handleiding is gemaakt op basis van ervaringen in de praktijk. Door veel bijenhôtels te bouwen en uit te proberen ontdek je wat werkt en wat niet. Daarnaast is het ook geïnspireerd op het prachtige boek "Gasten van bijenhôtels" geschreven door Pieter van Breugel. Wil je meer begrijpen van het leven van wilde bijen, dan is het zeker een aanrader dit boek te lezen. Ook staan er nog meer concrete tips in om wilde bijen te helpen. Dit boek is digitaal gratis te downloaden via de volgende link:
www.bestuivers.nl/publicaties/gasten-vanbijenhôtels

Heb je praktische tips of goede ideeën om deze handleiding te verbeteren? mail ze dan naar:
markronda79@hotmail.com

WWW.NATUURINFOTAFELS.NL

Bureau Biota
Ecologisch advies, onderzoek en educatie